

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

ZIMSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 3. februar 2014 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

Izpitna pola vsebuje 20 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazno.

Priloga k izpitni poli 1

KOBILARNA LIPICA Zeleni biser na Krasu

Večna lepota belih lipicancev, prostrani zeleni travniki, obdani z značilnimi belimi ograjami, plešoči korak elegantnih konjev na predstavah klasične šole jahanja in skoraj 430-letna tradicija – vse to in še več boste doživeli v Kobilarni Lipica, zeleni oazi na slikovitem Krasu.

TRADICIJA, KI ŽIVI

Kobilarna Lipica je čudovit kulturni in naravni spomenik, ki vedno znova navduši. Čeprav se ponaša z dolgo zgodovino, eno najstarejših kulturnih pasem konj, duhom preteklosti, ujetim v zanimive stavbe, s skoraj 300 let starimi drevoredi in z znanjem o rejji konj, ki še vedno poteka po tradicionalnih načelih, Lipica vedno znova preseneča in obiskovalcu ponudi kaj novega.

MUZEJ LIPICANCA, KI NAVDUŠUJE

Že dolgo se Kobilarna Lipica ni mogla pohvaliti s čim tako sodobnim, kot je spomladsi odprt muzej lipicanca, poimenovan Lipikum. V njem ne manjka doživljajskih elementov in interaktivnih ter multimedijskih predstavitev, s katerimi ponuja povsem nov pogled na Lipico in lipicanca. Muzej lahko obiščete vsak dan in času vodenih ogledov in je še posebej prijazen do otrok.

ZA BRALCE REVIJE GEA BREZPLAČNA VSTOPNICA ZA KOBILARNO IN MUZEJ LIPIKUM!

Promojsko besedilo

OGLED KOBILARNE
SIGHTSEEING AT THE STUD-FARM
FÜHRUNG DURCH DAS GESTÜT
VISITA DELLA SCUDERIA

Vstopnica velja do 1. 11. 2011. **GEA**

ATRAKTIVNA PREDSTAVITEV ZANIMIVIH TOČK LIPIŠKEGA POSESTVA

V okviru muzejskega projekta so v Lipici za obiskovalce pripravili še eno privlačno novost. Na posestvu so namestili posebne informativne table, s katerimi so opremili najznačilnejše točke naravne in kulturne dediščine lipiškega posestva. Zanimivosti, ki jih skriva posestvo Kobilarne Lipica, si je mogoče ogledati le v spremstvu vodnika.

SPOZNAVANJE LIPICE V SEDLU LIPICANCA

Zeleno prostranstvo, na katerem se prosto pasejo lipiški lepotci, je po novem mogoče spoznavati tudi s konjskega hrbita, saj so v Lipici od avgusta naprej spet na voljo paketi jahanja na terenu. V sedlu lipicanca lahko izkušeni jahači, ki morajo biti stari vsaj 14 let, v spremstvu vodnika uživajo uro ali dve, nepozabno izkušnjo pa si lahko privoščijo vsak dan, razen pondeljka, med 8. in 17. uro.

VEDNO NAVDUŠIJO TUDI PREDSTAVE KLASIČNE ŠOLE JAHANJA

Ob novostih, s katerimi letos razveseljujejo v Lipici, je ogled predstave klasične umetnosti dresurnega jahanja še vedno ena najbolj nepozabnih izkušenj. Eleganco in spretnost lipicancev si lahko v Kobilarni Lipica ogledate vsako sredo, petek in nedeljo ob 15. uri, vsak dan pa so za javnost odprti tudi treningi najboljših lipiških žrebcev.

V Lipici se lahko obiskovalci prepustijo zgodbam iz zanimive zgodovine kobilarne, skozi katere jih popeljejo lipiški vodniki. Med vožnjo s kočijo, vpreženo v čudovite bele lipicance, pa lahko tudi sami podoživijo ponos, ki je nekdaj preveval bogate Dunajčane in drugo gospodo tedanje Evrope. Za zaključek zanimivega dne v senci mogočnih dreves navduši še ena novost – prenovljena prijazna letna terasa v bližini vstopa v lipiško kobilarno.

VABLJENI V LIPICO!

VEČ INFORMACIJ NA:
Lipica 5, 6210 Sežana
T: +386 (0)5 73 91 580
E: www.lipica.org
info@lipica.or

(Prirejeno po: Gea, september 2011.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Dopolnite povedi s podatki o dejavnikih sporočanja.

Izhodiščno besedilo o _____ je bilo objavljeno
(O čem?)

_____ v _____. Namenjeno je
(Kdaj?) (Kje?)

predvsem tistim bralcem revije, ki _____.
(Katerim bralcem?)

(2 točki)

2. Rešite naloge o namenu tvorjenja izhodiščnega besedila in o besedilni vrsti.

- 2.1. S katerim prevladujočim namenom je bilo tvorjeno izhodiščno besedilo?

Besedilo je bilo tvorjeno predvsem, da bi
A naslovniku predstavili Kobilarno Lipica.
B naslovnika pridobili za obisk Kobilarne Lipica.
C naslovnika pridobili za nakup lipicanca.
Č za naslovnika ocenili Kobilarno Lipica.

(1)

- 2.2. S katerim namenom je besedilu dodana vstopnica za ogled Kobilarne Lipica?

_____ (1)

- 2.3. Napišite tri subjektivne besedne zveze, s katerimi je v uvodnem odstavku izhodiščnega besedila izraženo naklonjeno mnenje o Kobilarni Lipica.

_____
_____
_____

(1)

- 2.4. Določite besedilno vrsto, tako da podčrtate ustreznost ob poševnici.

Izhodiščno besedilo je publicistično poročilo/glasno besedilo/
vabilo/poljudnoznanstveni članek/reportaža.

(1)
(4 točke)

3. Rešite nalogi o naslovih.

- 3.1. V besedilu je več vrst naslovov. Določite, kaj izražajo, tako da na črtico pred vrsto naslova napišete ustrezeno številko.

_____ naslov	1 geslo
_____ podnaslov	2 podtema
_____ mednaslov	3 tema

(1)

- 3.2. Zadnji odstavek nima naslova. Napišite, kako bi ga naslovili, in v povedi utemeljite svoj predlog.

Predlagani naslov: _____

Utemeljitev:

---

(3)
(4 točke)

4. Kobilarna Lipica nudi obiskovalcem veliko dejavnosti. Na črte napišite tri dejavnosti, ki so mogoče le v spremstvu vodnika.

(2 točki)

5. Dopolnite preglednico, tako da v urniku s križcem (X) označite, ob katerih dnevih poteka posamezna dejavnost.

Dan Dejavnost	Ponedeljek	Torek	Sreda	Četrtek	Petek	Sobota	Nedelja
Obisk muzeja Lipikum							
Jahanje na terenu							
Ogled predstave dresurnega jahanja							
Ogled treninga žrebcev							

(2 točki)

6. V povedi/povedih razložite, zakaj si je vredno ogledati muzej Lipikum in komu je še posebej namenjen.

(3 točke)

7. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Skrbniki kobilarne so pri reji konj zvesti tradiciji. DA NE

Pozorni obiskovalci lahko v zanimivih stavbah vidijo duhove iz preteklosti. DA NE

Jahanje lipicancev na terenu je v ponudbi Kobilarne Lipica že ves čas. DA NE

Ogled predstave dresurnega jahanja je v Lipici novost. DA NE

Vožnjo s kočijo so si nekdaj privoščili predvsem premožni obiskovalci. DA NE

(2 točki)

8. Kako lahko bralci izvedo več informacij o Kobilarni Lipica? Odgovore napišite na črte, kot kaže primer.

www.lipica.org

Obiščejo spletno stran.

info@lipica.org

_____

Kobilarna Lipica
Lipica 5
6210 Sežana

_____

+386 (0)5 73 91 580

_____

(2 točki)

9. Tvorec besedila je Lipico označil kot *zeleni biser na Krasu*. Preberite slovarski sestavek iz SSKJ in rešite naloge.

bíser -a m (í) **1.** *okroglasta tvorba iz školjk, rabiljena za nakit*: biser se lesketa; iskati bisere; bleščeči biseri; ogrlica iz biserov; pren., pesn. nebo je posejano z biseri; solzni biseri; biseri rose • bibl. metati bisere svinjam *dajati, dati komu duhovno ali materialno dobrino, ki je ne zna ceniti // biseru podoben izdelek*: stekleni biseri **2.** ekspr. kar zaradi izredne lepote, plemenitosti vzbuja občudovanje: to dekle je pravi biser; biseri literature ♦ agr. fruškogorski biser peneče se belo vino iz okolice Fruške gore; kem. boraksov biser prozorna steklasta kroglica iz boraksa za ugotavljanje kovinskih oksidov; obrt. ohridski biseri umetno narejene kroglice za nakit, pokrite s srebrnasto snovjo iz ribjih luskin

- 9.1. V katerem slovarskem pomenu je uporabljena beseda *biser* v besedni zvezi *zeleni biser na Krasu*? Na črto napišite številko pomena.

(1)

- 9.2. V povedi/povedih razložite pomen, ki ga ima besedna zveza *zeleni biser na Krasu* v izhodiščnem besedilu. Pomagajte si s slovarskim sestavkom.

Razлага:

---

(3)

- 9.3 Iz uvodnega odstavka izpišite še drugo besedno zvezo, s katero je poimenovana Kobilarna Lipica.

(1)
(5 točk)

10. Prevzetim besedam poiščite domače ustreznice. Na črtice napišite ustrezne številke iz desnega stolpca.

_____	eleganten	1 obvestilen
_____	tradicionalen	2 zelo lepe, skladne oblike
_____	multimedijiški	3 večkulturnen
_____	informativen	4 privlačen, zanimiv
_____	atraktivnen	5 večpredstavnosten
		6 vlijuden, prijazen
		7 že dolgo uveljavljen

(2 točki)

11. V 4. odstavku izhodiščnega besedila (*Spoznavanje Lipice ...*) poiščite besedi, ki spadata v isto besedno družino kot beseda Lipica. Napišite ju na črti.

Lipica _____

_____

(1 točka)

12. Iz besed v oklepajih tvorite pridevниke in dopolnite povedi.

V slikovitem _____ (Kras) svetu leži Kobilarna Lipica. Obiskovalci tega naravnega in kulturnega spomenika lahko med vožnjo s kočijo podoživijo ponos, ki je nekdaj preveval _____ (Dunaj) in drugo _____ (Evropa) gospodo. Lipicance, svetovno znano pasmo konj, si radi ogledajo tuji in _____ (Slovenija) gostje.

(2 točki)

13. Podčrtanim glagolom v spodnjih povedih določite glagolski vid. Na črto napišite, ali je glagol dovršen ali nedovršen.

Glagolski vid:

Vse to in še več boste doživelvi v Kobilarni Lipica. _____

Lipica vedno znova preseneča. _____

Na posestvu so namestili posebne informativne table. _____

(1 točka)

14. Določite pomen povedi na levi, tako da na desni strani podčrtate ustrezen možnost ob poševnicah. Nato na črto napišite, v katero besedno vrsto spadata že podčrtani besedi.

Kobilarna Lipica se ponaša s skoraj
300 let starimi drevoredi.

Kobilarna Lipica se ponaša z drevoredi, ki so stari
manj kot 300 let/več kot 300 let/
natanko 300 let.

Jahači morajo biti stari vsaj 14 let.

Jahači morajo biti stari manj kot 14 let/več
kot 14 let/14 let ali več/14 let.

Besedna vrsta: _____

(3 točke)

15. Preberite zložene povedi in rešite nalogi.

15.1. V vsaki povedi (1–3) podčrtajte osnovni stavek.

- 1 Muzej lahko obiščete vsak dan v času vodenih ogledov in je še posebej prijazen do otrok.
- 2 Čeprav se Lipica ponaša z večstoletno tradicijo, obiskovalcu vedno ponudi kaj novega.
- 3 Zanimivosti, ki jih skriva posestvo Kobilarne Lipica, si je mogoče ogledati le v spremstvu vodnika.

(2)

15.2. Na črtico napišite številki povedi, ki sta podredno zloženi.

Podredno zloženi povedi: _____

(1)
(3 točke)

16. Preberite poved in rešite naloge.

Spomladi odprtji muzej se imenuje Lipikum.

16.1. Del katerega stavčnega člena sta podčrtani besedi?

Podčrtani besedi sta del

- A osebka.
- B predmeta.
- C prislovnega določila.

(1)

16.2. Kako imenujemo podčrtani del stavčnega člena?

- A Jedro.
- B Levi prilastek.
- C Desni prilastek.

(1)

16.3. Podčrtani del stavčnega člena razširite v odvisni stavek in poved zapišite na novo.

Podredno zložena poved:

_____

_____

(2)
(4 točke)

17. Ali je navedena poved tvorna ali trpna? Podčrtajte ustrezno možnost ob poševnici in svoj odgovor utemeljite, tako da tvorite sopomensko poved v drugem načinu.

Vabljeni v Lipico!

Poved je tvorna/trpna.

Sopomenska poved:

_____

(3 točke)

18. Iz povedi izpišite besedi, s katerima sta v drugem stavku ponovljena podčrtana podatka.

V Lipici se lahko obiskovalci prepustijo zgodbam iz zanimive zgodovine kobilarne, skozi katere jih popeljejo lipiški vodniki.

obiskovalci _____

zgodbam _____

(1 točka)

19. V vsaki dvojici povedi obkrožite črko pred pravopisno pravilno urejeno povedjo.

- A Za Veliko noč vas vabimo v Lipico, deželo belega konja.
- B Za veliko noč vas vabimo v Lipico, deželo belega konja.

- A Vstopnica za ogled Kobilarne Lipica je bila veljavna do 1.11.2011.
- B Vstopnica za ogled Kobilarne Lipica je bila veljavna do 1. 11. 2011.

- A Lipicanci, rojeni v Lipici, imajo na levem licu vtisnjeno črko L.
- B Lipicanci, rojeni v Lipici imajo na levem licu vtisnjeno črko L.

- A V začetku junija je v Lipici prišlo na svet še zadnje od 27. žrebet.
- B V začetku junija je v Lipici prišlo na svet še zadnje od 27 žrebet.

- A Po žrebitvi kobile z žrebeti 10–14 dni preživijo v boksih.
- B Po žrebitvi kobile z žrebeti 10 – 14 dni preživijo v boksih.

(2 točki)

20. Napišite **objektivno predstavitev** Kobilarne Lipica.

Zamislite si, da sodelujete pri nastajanju šolskega časopisa. Za rubriko, v kateri predstavljate kulturne in naravne znamenitosti Slovenije, napišite predstavitev Kobilarne Lipica. Pri pisanju uporabite podatke iz izhodiščnega besedila in spodnjega okvirčka. Pišite na naslednjo stran. Vaše besedilo naj obsega najmanj 90 besed.

Kaj:	Kulturni in naravni spomenik.
Kje:	V Lipici, 5 km od Sežane.
Od kdaj:	Od l. 1580, ko je zapuščeni dvorec kupil nadvojvoda Karel in ga preuredil v kobilarno.
Osnovna dejavnost:	Vzreja konj čistokrvne pasme, klasična šola jahanja.
Velikost:	Pribl. 300 ha travnikov in pašnikov z gozdom in drevoredi, graščina, hlevski kompleks.
Drugo:	Hoteli, golf.

(12 točk)

